

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA'NIN ŞİİRLERİNDE OKUMA, YAZMA VE ÖĞRENME KÜLTÜRÜ

Abdulkadir Sağlam

■ Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatının en üretken şairlerinden biri olan Fazıl Hüsni Dağlarca (1914-2008), yalnızca şiir estetiğiyle değil; çocuk, eğitim, dil ve kültür üzerine geliştirdiği düşüncelerle de Türk edebiyatında özgün bir yere sahiptir. Yüzden fazla eserden oluşan külliyatı içerisinde çocuklara yönelik şiir ve kitaplar önemli bir yer tutmaktadır. Dağlarca, çocuklar için kaleme aldığı eserlerde öğretici bir söylemi doğrudan benimsemek yerine çocuğun merak duygusunu besleyen, hayal gücünü geliştiren ve dili sevdiren şiirsel bir dünya kurmuştur. Bu nedenle onun çocuk şiirleri yalnızca estetik yönüyle değil; okuma alışkanlığı, yazılı anlatım becerisi ve öğrenme kültürünün gelişimine sağladığı katkılar bakımından da dikkat çekmektedir.

Günümüzde okuma, yazma ve öğrenme kültürü; bireyin yalnızca temel dil becerilerini kazanmasını değil, bilgiyi sorgulamasını, anlamlandırmasını ve yaşam boyu öğrenme anlayışını benimsemesini kapsayan bütüncül bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bu anlayış doğrultusunda çocuk edebiyatı ürünlerinin niteliği daha da önem kazanmakta; çocuklara sunulan metinlerin estetik haz vermesinin yanında düşünme, sorgulama ve üretme becerilerini desteklemesi beklenmektedir. Fazıl Hüsni Dağlarca'nın çocuk şiirleri, bu beklentileri karşılayan metinler arasında gösterilmektedir. Erkoç (2022: 111-112), Dağlarca'nın çocuk kitaplarının Türkçe öğretiminin temel becerilerini destekleyen zengin içerikler sunduğunu; özellikle okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerine yönelik çok sayıda kazanımla ilişkilendirilebildiğini belirtmektedir.

Dağlarca'nın çocuk şiirlerini farklı kılan en önemli özelliklerden biri, çocuğu bilgiyi alan pasif bir birey olarak değil; anlam üreten, düşünen ve keşfeden etkin bir özne olarak konumlandırmasıdır. Şair, öğretmen, okul, kitap, doğa ve sözcük gibi kavramları çocuk dünyası-

nın doğal unsurları hâline getirirken didaktik söylemden uzak durur. Böylece çocuk, şiir aracılığıyla hem estetik bir deneyim yaşamakta hem de farkında olmadan okuma, yazma ve öğrenme süreçlerine katılmaktadır. Cabacı'nın (2022: 388) çocuk şiirleri üzerine yaptığı kapsamlı araştırmada, Dağlarca'nın eserlerinin dil, anlatım, konu seçimi ve hayal gücü bakımından büyük ölçüde çocuğa görelilik ilkelerini karşıladığı; özellikle çocukların estetik duyarlılıklarını geliştiren nitelikler taşıdığını belirtilmektedir.

Dağlarca'nın şiir anlayışında dil, yalnızca iletişim aracı değildir. Dil; düşüncenin, kültürel belleğin ve insanın kendini gerçekleştirme sürecinin temel unsurudur. Bu nedenle şair, çocuklara yönelik eserlerinde Türkçenin ifade gücünü en yalın fakat en etkileyici biçimde kullanmaya özen göstermiştir. Çocukların sözcüklerle oyun kurmasını sağlayan şiirleri, onların hem okuma zevkini artırmakta hem de yaratıcı yazma becerilerine katkı sunmaktadır. Bu yönüyle Dağlarca'nın çocuk şiirleri, günümüzde yaratıcı okuma ve yaratıcı yazma yaklaşımlarının öngördüğü birçok özelliği yıllar öncesinden bünyesinde barındırmaktadır.

Fazıl Hüsni Dağlarca üzerine yapılan akademik çalışmalar da bu görüşü desteklemektedir. Çocuk şiirlerinin eğitsel özelliklerini inceleyen araştırmalar, şairin eserlerinin yalnızca çocuk edebiyatı ürünü olarak değerlendirilmemesi gerektiğini; aynı zamanda Türkçe öğretimi (Cabacı, 2022: ii), değerler eğitimi (Tokcan, 2017: iv) ve okuma kültürü çalışmalarında kullanılabilecek önemli kaynaklar olduğunu ortaya koymaktadır (Erkoç, 2022:110). Bunun yanında Dağlarca'nın şiir evreni üzerine yapılan kapsamlı incelemeler, çocuk temasının şairin sanat anlayışında merkezî bir konuma sahip olduğunu ve bu temanın dil, kültür ve eğitim anlayışıyla doğrudan ilişkili biçimde işlendiğini göstermektedir (Yeşilyurt, 2010: 363).

Bu çalışmada Fazıl Hüsni Dağlarca'nın çocuklara yönelik şiirleri okuma kültürü, yazma kültürü ve öğrenme kültürü olmak üzere üç temel başlık altında incelenmiştir. Özellikle “Kitabım”, “Öğretmenim”, “Okulum” ve “Türkçe Katında Yaşamak” şiirleri merkeze alınarak şairin çocuklara kazandırmak istediği okur kimliği, dil bilinci ve öğrenme anlayışı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Fazıl Hüsni Dağlarca'nın Şiirlerinde Okuma Kültürü

Fazıl Hüsni Dağlarca'nın çocuklara yönelik şiirlerinde okuma kültürü, yalnızca kitap okuma alışkanlığı kazandırmayı amaçlayan bir yaklaşım değildir. Şair, kitabı çocuğun düşünme, hayal kurma, sorgulama ve kendini gerçekleştirme sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak ele alır. Bu nedenle onun şiirlerinde kitap, okul ve öğretmen birbirini tamamlayan üç temel eğitim unsurudur. Çocuk, bu üç unsurun etkileşimiyle yalnızca bilgiye ulaşan değil; bilgiyi anlamlandıran ve yeniden üreten bireye dönüşmektedir.

Bu yaklaşımın en belirgin örneklerinden biri “Kitabım” şiiridir. Dağlarca, şiirde kitabı yalnızca bilgi veren bir nesne olarak değil, çocukla konuşan, onu farklı dünyalara götüren ve hayal gücünü besleyen canlı bir arkadaşı olarak

tasvir etmektedir. Şiirin daha ilk dizelerinde kitabın çocuk için güven veren bir yol arkadaşı olarak sunulması, okuma eylemini zorunlu bir okul etkinliğinden çıkararak gönüllü bir keşif sürecine dönüştürmektedir. Burada kitap, çocuğa hazır bilgiler aktaran pasif bir araç değil; onun zihinsel gelişimine eşlik eden aktif bir rehberdir. Bu bakış açısı, günümüzde okuma kültürü çalışmaları arasında vurgulanan “okur ile metin arasında duygusal bağ kurma” anlayışıyla büyük ölçüde örtüşmektedir.

Şiirin ilerleyen bölümlerinde kitabın çocuk için yeni ufuklar açan bir pence-reye dönüşmesi dikkat çekmektedir. Dağlarca, kitabın çocuğu yalnızca bulduğu çevreyle sınırlı bırakmadığını; uzak coğrafyalarla, farklı insanlarla ve zengin hayal dünyalarıyla buluşturduğunu sezdirir. Böylece okuma, bilgi edinme sürecinin ötesine geçerek bireyin dünyayı yeniden kurmasını sağlayan yaratıcı bir etkinlik hâline gelir. Bu yönüyle “Kitabım”, çağdaş okuma eğitiminin temel amaçlarından biri olan eleştirel ve estetik okuma anlayışını destekleyen önemli metinlerden biri olarak değerlendirilebilir.

Şiirde dikkat çeken bir diğer özellik ise kitabın korku ya da zorunluluk çağrıştıran bir nesne olarak değil, sevgi ve merak uyandıran bir değer olarak sunulmasıdır. Çocuk, kitabı öğretmen zoruyla değil; şiirin oluşturduğu estetik atmosfer içinde doğal biçimde benimsemektedir. Dağlarca’nın didaktik söylem-den uzak durarak çocukta kitap sevgisi oluşturmaya, onun çocuk edebiyatına ilişkin özgün yaklaşımının önemli göstergelerindendir. Dağlarca’nın çocuk şiirlerinde çocuğun estetik duyarlılığını geliştiren ve merak duygusunu canlı tutan anlatım özelliklerinin ön plana çıktığını; şiirlerin büyük ölçüde çocuğa görecelik ilkelerine uygun olduğunu belirtilmektedir (Cabacı, 2022: 385).

“Kitabım” şiirinde kitabın bireysel gelişimle ilişkilendirilmesi de dikkat çekicidir. Şair, çocuğun kitaptan yalnızca bilgi öğrenmediğini; aynı zamanda düşünmeyi, çalışmayı, soru sormayı ve kendi iç dünyasını keşfetmeyi öğrendiğini hissettirmektedir. Bu durum, okuma kültürünün temel bileşenlerinden biri olan anlam kurma becerisini öne çıkarmaktadır. Erkoç (2022: 111-112), Dağlarca’nın eserlerinin öğrencilerin yalnızca okuma becerilerini değil; kelime servetini, yorumlama gücünü ve yaratıcı düşünme becerilerini de geliştirdiğini ifade etmektedir.

Dağlarca’nın okuma kültürüne ilişkin yaklaşımı yalnızca kitapla sınırlı değildir. “Öğretmenim” şiiri, okuma kültürünün sürdürülebilir hâle gelmesinde öğretmenin üstlendiği rehberlik rolünü görünür kılmaktadır. Şiirde öğretmen, bilgiyi ezberleten otoriter bir figür değil; öğrencinin merakını besleyen, kitapla çocuk arasında bağ kuran ve öğrenme isteğini canlı tutan bir eğitim rehberi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle şiirde öğretmen figürü, çağdaş eğitim anlayışında vurgulanan “öğrenmeyi kolaylaştırıcı” rolüyle örtüşmektedir.

Şiirde öğretmene yönelik sevgi ve güven duygusu, okuma kültürünün gelişmesinde duyuşsal boyutun önemini de ortaya koymaktadır. Dağlarca, öğret-

meni yalnızca ders anlatan kişi olarak değil; öğrencinin hayata bakışını şekillendiren, kitap sevgisini aşılayan ve öğrenmenin mutluluğunu yaşatan bir model olarak sunmaktadır. Böylece çocuk, öğretmeni aracılığıyla kitapla tanışmakta; kitap sayesinde de dünyayı anlamlandırmaktadır. Bu ilişki, okuma kültürünün yalnızca bireysel değil; aynı zamanda sosyal bir süreç olduğunu göstermektedir.

Şiirin dikkat çeken yönlerinden biri de öğretmenin çocuk üzerindeki etkisinin okul sınırlarını aşmasıdır. Öğretmenin söyledikleri, gösterdiği kitaplar ve kazandırdığı okuma alışkanlığı çocuğun yaşamının tamamına yayılan kalıcı izler bırakmaktadır. Dağlarca'nın öğretmen figürü bu yönüyle yaşam boyu öğrenmenin ilk rehberi konumundadır. Kaya ve Erol (2018: 884), Dağlarca'nın eserlerinde yer alan karakterlerin çocuklar açısından rol model oluşturduğunu ve bu eserlerin değerler eğitimi bakımından önemli kazanımlar sunduğunu belirtmektedir.

Bu bağlamda Dağlarca'nın şiirleri yalnızca çocuklara hitap eden estetik metinler değil; okuma kültürünün duyuşsal, bilişsel ve sosyal boyutlarını birlikte geliştirebilecek güçlü eğitim materyalleri olarak değerlendirilebilir. Çocuklara kitabı sevdiren, öğretmeni rol model olarak sunan ve öğrenmeyi yaşamın doğal bir parçası hâline getiren bu şiirler, aradan geçen yıllara rağmen Türkçe eğitimi açısından güncelliğini korumaktadır.

Fazıl Hüsni Dağlarca'nın Şiirlerinde Yazma Kültürü

Fazıl Hüsni Dağlarca'nın çocuklara yönelik şiirleri incelendiğinde yazma kültürünün, yalnızca yazılı anlatım becerisinin geliştirilmesine yönelik bir süreç olarak ele alınmadığı görülmektedir. Şair, yazmayı düşünmenin, hayal kurmanın ve dili yeniden üretmenin yaratıcı bir biçimi olarak değerlendirmektedir. Bu yönüyle onun şiirlerinde yazma; kuralları ezberlemeye dayalı mekanik bir etkinlik değil, bireyin kendisini ve çevresini anlamlandırmasını sağlayan estetik bir üretim sürecidir. Çocuk, Dağlarca'nın şiir evreninde yalnızca okuyan bir birey değil; dili keşfeden, sözcüklerle oynayan, yeni anlamlar üreten ve kendi anlatımını oluşturan etkin bir özne olarak kurgulanmaktadır.

Dağlarca'nın yazma kültürüne ilişkin yaklaşımının merkezinde Türkçeye duyduğu derin sevgi bulunmaktadır. Şair için dil, yalnızca iletişim kurmayı sağlayan bir araç değil; bireyin düşünce dünyasını biçimlendiren, kültürel kimliğini oluşturan ve yaratıcılığını besleyen temel değerdir. Bu nedenle çocuklara yönelik eserlerinde yalın fakat güçlü bir anlatım benimsemiş; çocukların sözcüklerin anlam dünyasını keşfetmelerini sağlayacak özgün şiirsel yapılar oluşturmuştur. Dağlarca'nın çocuk kitaplarında kullanılan söz varlığının öğrencilerin kelime hazinelerini geliştirdiğini, anlatım becerilerini desteklediğini ve Türkçeyi doğru kullanma bilinci kazandırdığını belirtmektedir (Erkoç, 2022: 111).

Şairin çocuklara dil sevgisi kazandırmayı amaçlayan eserleri arasında *Yazıları Seven Ayı* ve *Yaramaz Sözcükler* özel bir yere sahiptir. Her iki eserde de yazı

ve sözcükler durağan kavramlar olarak değil, çocukla birlikte hareket eden, oyun kuran ve yeni anlamlar üreten canlı unsurlar şeklinde ele alınmaktadır. Böylece çocuk, dili ezberlenecek kurallar bütünü olarak değil; keşfedilecek ve yeniden üretilecek estetik bir dünya olarak algılamaktadır. Bu yaklaşım, günümüzde yaratıcı yazma çalışmalarında önem verilen çağrışım kurma, farklı bakış açıları geliştirme ve özgün ifade oluşturma ilkeleriyle büyük ölçüde örtüşmektedir.

Dağlarca'nın yazma kültürüne ilişkin düşüncelerini en iyi yansıtan metinlerden biri de "Türkçe Katında Yaşamak" şiiridir. Şiirde Türkçe, bireyin yalnızca konuştuğu dil değil; tarihini, kültürünü ve kimliğini geleceğe taşıyan ortak bir değer olarak ele alınmaktadır. Şairin Türkçeyi "ses bayrağı" metaforuyla nitelendirmesi, dili milletin ortak hafızasını taşıyan kültürel bir miras olarak gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu anlayış, yazmanın yalnızca bireysel bir anlatım faaliyeti olmadığını; aynı zamanda kültürel sürekliliğin sağlanmasına hizmet eden toplumsal bir sorumluluk olduğunu da göstermektedir. Dağlarca'nın çocuklara ana dil sevgisini estetik bir duyarlılıkla kazandırmaya çalışması, Türkçe öğretiminde dil bilinci oluşturulmasına yönelik güncel yaklaşımlarla da örtüşmektedir.

Dağlarca'nın şiirlerinde yazma kültürünü destekleyen önemli özelliklerden biri de hayal gücüne verdiği önemdir. Şair, çocukların yazılı anlatım becerilerinin gelişebilmesi için öncelikle düş kurabilmeleri gerektiğini düşünmektedir. Bu nedenle şiirlerinde alışılmış gerçeklikten uzaklaşarak balinaları konuşturmakta, sözcükleri oyun oynatmakta, sayıları canlı varlıklara dönüştürmekte ve doğayı çocukların öğrenme ortamı hâline getirmektedir. Bu imgeler, çocukların yalnızca şiiri anlamalarını değil; aynı zamanda kendi öykülerini, şiirlerini ve metinlerini üretmelerini teşvik etmektedir. Bu bağlamda Bayraktar ve Erkoç da, (2021: 1202) Dağlarca'nın özellikle *Balina ile Mandalina* adlı eserin yaratıcı okuma ve yaratıcı yazma etkinliklerine uygun çok sayıda içerik sunduğunu, öğrencilerin hayal gücünü harekete geçiren özgün anlatım özellikleri taşıdığını ifade etmektedir.

Şairin yazma kültürüne ilişkin anlayışı, çocukların sözcüklerle kurduğu ilişkiyi güçlendirmeyi de amaçlamaktadır. Dağlarca'nın şiirlerinde kelimeler yalnızca anlam taşıyan dil birimleri değildir; aynı zamanda düşüncenin, oyunun ve sanatın temel malzemesidir. Bu nedenle çocuk, şiiri okurken sözcüklerin sesini, ritmini ve çağrışımlarını fark etmekte; dilin estetik yönünü deneyimlemektedir. Bu süreç, yaratıcı yazmanın temelini oluşturan kelime zenginliği ve ifade çeşitliliğinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Dağlarca'nın çocuk şiirlerinde dilin sade, anlaşılır ve estetik özellikler taşıdığı, bunun da çocukların hem okuma hem de yazma becerilerini desteklediği vurgulanmaktadır (Cabaçlı, 2022: 388).

Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın şiirlerinde yazma kültürü; dil sevgisi, ana dili bilinci, sözcük zenginliği, yaratıcılık ve estetik duyarlılık ekseninde şekillenmektedir. Şair, çocuklara yazmayı doğrudan öğretmeye çalışmamakta; önce dili sevdire-

rek, sözcüklerin büyüğü dünyasını tanıtarak ve hayal gücünü besleyerek yazmaya yönelik olumlu tutum geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu yönüyle Dağlarca'nın eserleri, günümüz Türkçe öğretiminde yaratıcı yazma uygulamaları, söz varlığını geliştirme çalışmaları ve dil bilinci kazandırmaya yönelik etkinliklerde yararlanılabilecek önemli edebî metinler arasında yer almaktadır.

Fazıl Hüsni Dağlarca'nın Şiirlerinde Öğrenme Kültürü

Fazıl Hüsni Dağlarca'nın çocuk şiirlerinde öğrenme, okulun sınırları içerisinde gerçekleşen planlı bir etkinlikten çok, yaşamın bütününe yayılan sürekli bir gelişim süreci olarak ele alınmaktadır. Şair, öğrenmeyi ezberlenen bilgilerden ziyade merak etme, araştırma, gözlem yapma ve keşfetme temelleri üzerine inşa etmektedir. Bu yönüyle Dağlarca'nın çocuklara sunduğu öğrenme anlayışı, günümüz eğitim yaklaşımlarında öne çıkan yapılandırmacı öğrenme ve yaşam boyu öğrenme ilkeleriyle önemli ölçüde örtüşmektedir. Çocuk, şiirlerde bilgiyi pasif biçimde alan birey değil; çevresiyle etkileşim kurarak öğrenmesini yapılandıran etkin bir özne olarak konumlandırılmaktadır.

Dağlarca'nın öğrenme kültürünü yansıtan şiirlerinin başında “Öğretmenim” gelmektedir. Şair, bu şiirde öğretmeni yalnızca bilgi aktaran kişi olarak değil; öğrencinin öğrenme yolculuğuna rehberlik eden, düşünmesini sağlayan ve hayata hazırlayan bir eğitim önderi olarak ele almaktadır. Öğretmen figürü, otoriteyi temsil eden bir kişi olmaktan çok, öğrencinin merakını besleyen ve öğrenmeye yönelik içsel motivasyonunu güçlendiren bir rehber niteliği taşımaktadır.

Şiirde öğretmene duyulan sevgi ve güven duygusu, öğrenmenin duyuşsal boyutunu da ortaya koymaktadır. Dağlarca'ya göre çocuk, kendisini anlayan ve destekleyen bir öğretmen sayesinde öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmektedir. Öğretmenin çocuk üzerindeki etkisi yalnızca akademik başarıyla sınırlı kalmamakta; aynı zamanda çocuğun karakter gelişimini, sosyal ilişkilerini ve hayata bakışını da şekillendirmektedir.

Öğrenme kültürünün bir diğer önemli unsuru ise *okul* kavramıdır. Dağlarca'nın “Okulum” şiirinde okul, yalnızca ders işlenen fiziksel bir yapı olarak değil; arkadaşlığın, paylaşmanın, üretmenin ve gelişmenin gerçekleştiği sosyal bir yaşam alanı olarak sunulmaktadır. Şair, okulun çocuğun zihinsel gelişimi kadar duygusal ve sosyal gelişimine de katkı sağlayan bir ortam olduğunu hissettirmektedir. Bu yönüyle okul, bireyin toplumsallaşmasını sağlayan önemli bir eğitim kurumu olarak şiirin merkezinde yer almaktadır.

Dağlarca'nın öğrenme anlayışında doğa da önemli bir eğitim ortamıdır. Özellikle *Bitkiler Okulu* adlı eserinde öğrenme sınıf duvarlarının dışına taşınmaktadır. Ağaçlar, çiçekler, kuşlar ve diğer canlılar çocuk için öğretici unsurlara dönüşmektedir. Böylece öğrenme yalnızca kitaplardan ya da öğretmenden değil; doğrudan yaşamın kendisinden gerçekleşmektedir. Bu yaklaşım, deneyim temelli öğrenme anlayışının çocuk edebiyatındaki başarılı örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir. Cabacı da (2022: 378-388) Dağlarca'nın doğayı

çocuklara yalnızca tanıtmadığını; aynı zamanda doğa aracılığıyla gözlem yapma, araştırma ve sorgulama becerilerini geliştirdiğini ifade etmektedir.

Dağlarca'nın şiirlerinde öğrenme sürecinin temelini *merak* oluşturmaktadır. Şair, çocuklara hazır bilgiler sunmak yerine onların soru sormalarını sağlayacak imgeler kurmaktadır. Balinaların konuştuğu, sözcüklerin oyun oynadığı, sayıların canlı varlıklara dönüştüğü şiir evreni; çocukların hayal güçlerini harekete geçirirken aynı zamanda araştırma ve keşfetme isteklerini de artırmaktadır. Erkoç (2022: 111), Dağlarca'nın eserlerinin öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye uygun olduğunu; özellikle yorum yapma, çıkarımda bulunma ve yaratıcı düşünme süreçlerini desteklediğini belirtmektedir.

Şairin öğrenme kültürüne ilişkin yaklaşımında disiplinler arası bakış açısı da dikkat çekmektedir. Dağlarca, dili, matematiği, doğayı ve sanatı birbirinden bağımsız alanlar olarak görmemektedir. Örneğin *Sayılar* adlı eserinde matematiksel kavramları şiirsel anlatımla bütünleştirerek çocukların farklı disiplinler arasında ilişki kurmalarını sağlamaktadır. Aydın Özer (2015: 435), Dağlarca'nın sayıları yalnızca matematiksel semboller olarak değil, evreni anlamlandırmanın estetik araçları olarak değerlendirdiğini belirtmektedir. Bu yaklaşım, günümüzde STEM ve disiplinler arası eğitim anlayışı açısından da dikkat çekici bir örnek oluşturmaktadır.

Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın şiirlerinde öğrenme kültürü; *öğretmen, okul, kitap, doğa* ve *merak* kavramları etrafında şekillenmektedir. Şair, öğrenmeyi yalnızca okul başarısıyla ilişkilendirmemekte; yaşamı anlamlandırmanın ve insan olmanın temel yolu olarak görmektedir. Çocuklara sunduğu öğrenme modeli, ezbere dayalı bilgi aktarımından uzak; araştıran, sorgulayan, düşünen ve üreten birey yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu nedenle Dağlarca'nın çocuk şiirleri, günümüzde öğrenmeyi öğrenme, yaşam boyu öğrenme ve öğrenci merkezli eğitim anlayışını destekleyen önemli edebî metinler olarak değerlendirilebilir. Aynı zamanda bu eserler, Türkçe öğretiminde yalnızca okuma materyali değil; öğrencilerin öğrenmeye yönelik olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağlayan çok yönlü eğitim araçları olarak da kullanılabilir niteliktedir.

Dağlarca'nın şiirlerinde öğrenme kültürü ile okuma kültürü arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. "Kitabım" şiirinde kitap, öğrenmenin en önemli kaynaklarından biri olarak öne çıkarken, "Öğretmenim" şiirinde öğretmen bu kaynağın doğru kullanılmasını sağlayan rehber konumundadır. Böylece kitap ve öğretmen birbirini tamamlayan iki temel eğitim unsuruna dönüşmektedir. Şair, çocukların öğrenebilmesi için yalnızca bilgiye ulaşmasının yeterli olmadığını; bilgiyi anlamlandırabilecek rehberliğe de ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Dağlarca'nın şiirlerinde yazma kültürü ile öğrenme kültürü birbirini tamamlayan iki unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazmak, şair için öğrenmenin sonucu değil; öğrenmenin kendisidir. Çocuk yazarken düşünmekte, düşündükçe yeni sorular üretmekte ve yeni anlamlar oluşturmaktadır. Bu nedenle

Dağlarca'nın çocuk şiirleri, öğrencilerin yalnızca yazılı anlatım becerilerini geliştirmek amacıyla değil; eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık gibi üst düzey bilişsel becerilerini desteklemek amacıyla da kullanılabilecek nitelikli eğitim materyalleri arasında değerlendirilebilir.

Sonuç olarak Fazıl Hüsni Dağlarca'nın şiirleri, insanlara yalnızca şiir sevgisi kazandıran edebî ürünler değil; aynı zamanda *okuyan, düşünen, sorgulayan, yazan ve yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirmeyi hedefleyen güçlü eğitim metinleridir*. Bu bağlamda Fazıl Hüsni Dağlarca'nın şiirlerinin yalnızca çocuk edebiyatı kapsamında değerlendirilmesi yeterli değildir. Şairin eserleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde öne çıkan dil becerileri, öğrenmeyi öğrenme, iletişim, kültürel farkındalık ve çoklu okuryazarlık anlayışını destekleyen önemli metinler olarak da değerlendirilebilir. Özellikle okuma kültürü, yazma kültürü ve öğrenme kültürünü birbirini tamamlayan bütüncül bir yapı içerisinde ele alması, Dağlarca'nın çocuk eğitimine ilişkin yaklaşımının güncelliğini koruduğunu göstermektedir. Günümüzde okuma alışkanlığının geliştirilmesi, ana dili bilincinin güçlendirilmesi ve öğrenmenin yaşam boyu devam eden bir süreç olarak benimsenmesi açısından Dağlarca'nın eserlerinin Türkçe ders kitaplarında, çocuk edebiyatı programlarında ve öğretmen yetiştirme süreçlerinde daha fazla yer alması önerilmektedir.

Kaynaklar

Bayraktar, İrem, Erkoç, Sıdika, *Fazıl Hüsni Dağlarca'nın "Balina ile Mandalina" Kitabının Bir Ders Aracı Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılması*, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 20(79), 1187-1204, 2021.

Cabacı, Nezahat, "Fazıl Hüsni Dağlarca'nın Çocuk Şiirlerinin Çocuğa Görelik İlkeleri Bakımından İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi, Amasya 2022.

Erkoç, Sıdika, "Fazıl Hüsni Dağlarca'nın Çocuk Kitaplarının Türkçe Öğretiminde Kullanılması", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun 2022.

Kaya, Mustafa, Erol, Mehmet, "Fazıl Hüsni Dağlarca'nın Yapma Destanlarındaki Rol-Modelin İlköğretim II. Kademe Öğrencileri İçin Eğitsel Açidan İncelenmesi", *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 883-902, Van 2018.

Aydın Özer, Emel, "Fazıl Hüsni Dağlarca'nın Şiirinde Sayıların Dili," *Türk Dili*, S 767-768, Ankara 2015, s. 432-440.

Tokcan, Fatih, "Fazıl Hüsni Dağlarca'nın Çocuk Şiirlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya 2017.

Yeşilyurt, Türkân, "Fazıl Hüsni Dağlarca'nın Şiirlerindeki Temalar", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara 2010.